

Audita plānošana

Finanšu ministrijas Audita un
revīzijas departaments

2011.gada 17.maijs

D.Stauvere

Kas ir plānošana?

- Resursi
- Darba uzdevums
- Darba apjoms
- Darba veikšanas metodes

Resursi

- Darba veikšanai nepieciešamais darbinieku skaits un pieredze
- Auditoru izglītība, iemaņas un citas prasmes, kā arī specifiskās zināšanas par konkrēto auditējamo sistēmu
- Audita veikšanai nepieciešamie laika resursi (gan konkrētā darba veikšanai nepieciešamās dienas, gan konkrētu termiņu noteikšana)

Resursi (2)

- Resursu piešķiršanas dokumentēšana
 - Audita posmu izpildes pārskats
 - Komanda
 - Posma izpildes beigu termiņš
 - Darba izpildei nepieciešamais laiks (dienās)
 - Paraksta IAV un auditori, kas veiks auditu

Resursi (3)

- Audita posmu izpildes pārskats. Kāds no tā labums?
 - Uzraudzība, lai nodrošinātu **ziņošanas savlaicīgumu** un **resursu patēriņu**
 - Dokuments **noviržu analīze**– pamats lēmumam par korekcijām
 - Vēsturiski dati, kas ļauj aizvien precīzāk plānot jaunus auditus.

Darba uzdevuma un apjoma plānošana jeb sistēmas analīze

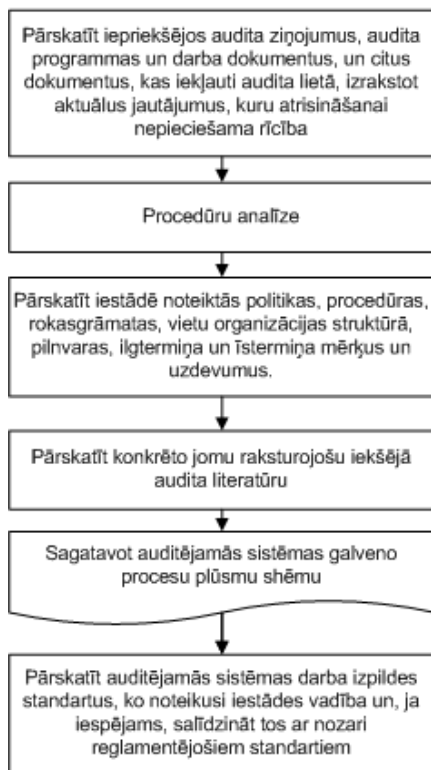
Mērķis

- gūt **izpratni** par pārbaudāmo darbību;
- identificēt **nozīmīgas jomas**, kurām jāvelta īpašu uzmanību
- vai
- noteikt, vai **turpmāka audita** veikšana ir **vajadzīga**;
- **iegūt informāciju**, lai to izmantotu, pildot darba uzdevumu.

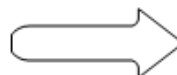
Sistēmas analīze (1)

PLĀNOŠANAS POSMS

Dokuments

Sistēmas analīze

Iemesls

Lai iegūtu pamatinformāciju par audītājamo funkciju, kā arī novērtētu iepriekšējo audītu rezultātus, tādejādi pieņemot pareizāku lēmumu par uzsāktā audīta darba apjomu

Lai apzinātu audītējamās funkcijas mērķus, esošos un iespējamos riskus, kā arī pastāvošās kontroles

Lai noteiktu:

- audītējamās jomas;
- vai funkcija izpildes uzbūve atbilst vadības noteiktajiem mērķiem?

Lai apkopotu jaunāko informāciju par audīta metodēm, ko var izmantot konkrētās jomas novērtēšanai

Lai identificētu kontroles vājās vietas un gūtu vizuālu priekšstatu par procesa norisi

Lai noteiktu kritērijus pret kuriem mērīt funkcijas izpildes efektivitāti un produktivitāti, kā arī novērtētu, vai tiek piemēroti atbilstoši standarti

Rezultāti nodrošina maksimālu sasniegto labumu kvalitatīvi un kvantitatīvi

**Produktivitāte/
Funkcionālā
efektivitāte
(effectiveness)**

Attiecīgā mērķa sasniegšanai piešķirtie līdzekļi

**Piešķirtie līdzekļi
(Aligned)**

Mērķis (Objectives)

Ietekme/ sasniegtais labums (Effect)

Ieguldījums (Input)

Atdeve (outcome)

**Ekonomiskums
(Economy)**

Minimizēt izmantoto resursu cenu, ievērojot pieņemamu kvalitātes līmeni

**Efektivitāte/
ekonomiskā
efektivitāte (efficiency)**

Maksimizēt rezultātus kvalitatīvi un kvantitatīvi no ieguldītajiem resursiem un darbībām

Sistēmas analīze (2)

- **mērķi**;
- piešķirtajiem un izmantotajiem **resursiem**;
- darbību un tās **rezultātiem**;
- sniegto **labumu vai ietekmi**. Lai novērtētu procesa vai darbības sniegto labumu vai ietekmi, svarīgi ir apzināt novērtēšanas kritērijus;
- nozares standartiem, vidējiem darbības rezultātu vai ietekmes rādītājiem;
- darbības jomu reglamentējošiem **normatīvajiem aktiem**;
- **riskiem** un iedibinātajām **kontrolēm**, t.sk. jānovērtē iestādes iekšējā kontroles vide;
- dažādiem sistēmas darbību ietekmējošiem **incidentiem** – krāpšanas gadījumiem, zaudējumiem, sūdzībām, negatīvu informāciju presē u.tml.

Sistēmas analīze (3)

- Iepriekšējo auditu rezultātu izpēte
- Analizē procedūras
- Pārskata iestādē noteiktās politikas, procedūras, rokasgrāmatas, vietu organizācijas struktūrā, pilnvaras, ilgtermiņa un īstermiņa mērķus un uzdevumus, ar mērķi noteikt:
 - auditējamās jomas;
 - vai funkcija izpildes uzbūve atbilst vadības noteiktajiem mērķiem?

Sistēmas analīze (4)

- Pārskata konkrēto jomu raksturojošu iekšējā audita literatūru
- Galveno procesu plūsmu shēmas izvērtēšana (sagatavošana)
- Pārskatīt auditējamās sistēmas darba izpildes standartus, ko noteikusi iestādes vadība un, ja iespējams, salīdzināt tos ar nozari reglamentējošiem standartiem

Kritēriji jeb pret ko mērīsim?

- Tiesību akti;
- Sistēmas darba izpildes standarti, ko noteikusi iestādes vadība (iestādē iedibinātā kārtība);
- Labās prakses piemēri;
- Nozari reglamentējoši standarti;
- Vidējie darbības rezultāti vai ietekmes rādītāji.

Ko darīt, ja nav rādītāji, pret kuriem varētu mērīt efektivitāti un lietderību?

- auditors **kopīgi ar sistēmas īpašnieku** var izvirzīt **citus kritērijus**. Piemēram (vidējais iepirkumu skaits uz vienu slodzi, apstrādāto darījumu skaits u.tml.).

Sistēmas analīze – kāds labums?

- Identificē sistēmās «vājās vietas»
- iegūst informāciju par kontrolēm
- Izprast vadības vajadzības
- iegūt informāciju, pret kuru mērīsim kontroļu efektivitāti.
- Ietaupa resursus – samazinās audita pārbaužu ilgums. Pārbauda mazāk, bet riskantākās vietas.

Sistēmas analīzes dokumentēšana

- Plūsmu shēmas
- Apraksts
- Sākotnējās informācijas par sistēmām uzkrāšana ļauj samazināt sistēmas izpētei veltīto laiku

Iekšējā audita darba uzdevums

- Procesa īpašnieka informēšana par audita darba apjomu un mērķiem,
- Vienoties par kontroles novērtēšanas kritērijiem

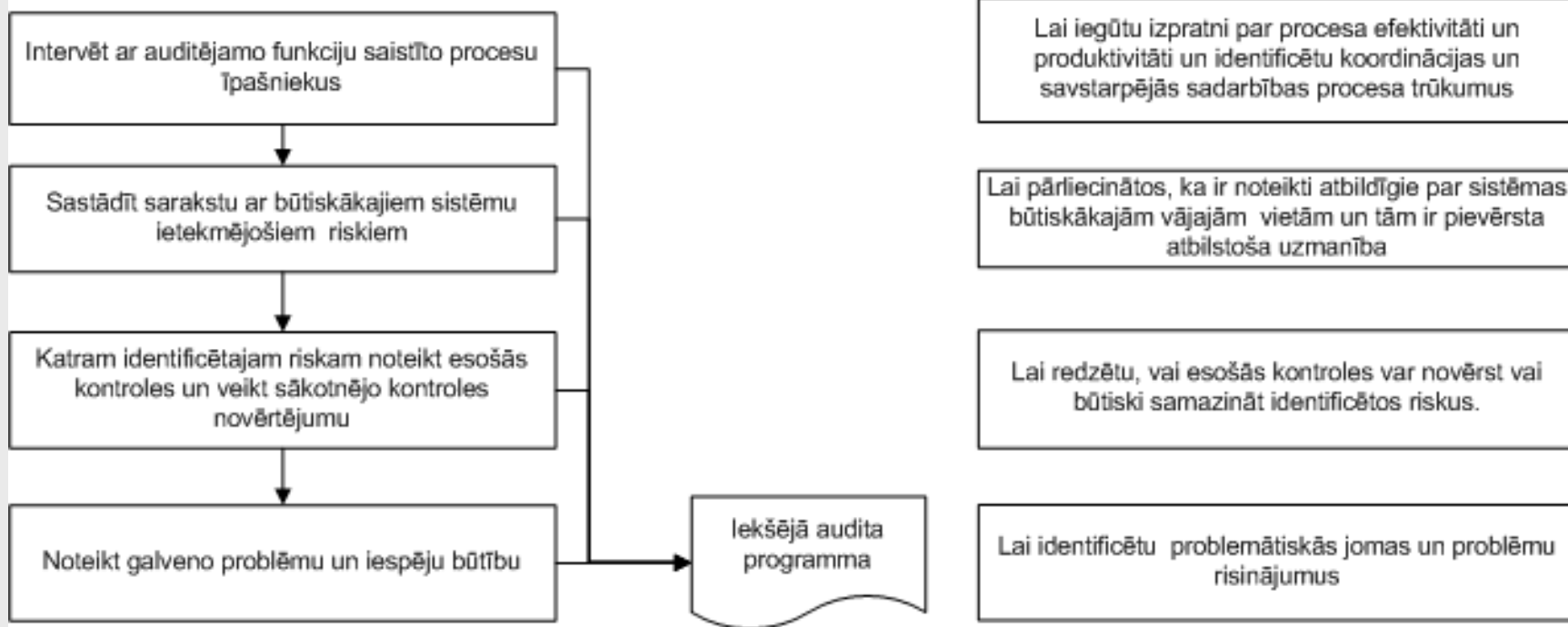

lekšējā audita darba uzdevums (2)

- audita nosaukumu un numuru;
- auditam paredzēto dienu skaitu;
- ziņojuma projekta plānoto sagatavošanas datumu;
- sistēmas mērķi;
- Audita mērķi un darba apjomu. (t.sk. audita ierobežojumi, ja tādi paredzēti
- Jādod iespēja «izteikties» sistēmas īpašniekam

Iekšējā audita programmas izstrāde

lekšējā audita programmas mērķis

- Noteikt audita mērķa sasniegšanai nepieciešamās darbības

Audita norises procesu jāveido tā, lai auditors varētu savākt **pietiekamus pierādījumus**, kas ļautu izteikt vērtējumu par pārbaudīto procesu, novērtēt kontroli un atlikušo risku.

Iekšējā audita programma

- Riskiem
- Kontrolēm
- Kontroļu novērtējumu
- Informāciju par audita procedūrām, kas tiks izmantotas kontroļu novērtēšanai.

Riski

- jābūt skaidri saprotamiem;
- jāattiecas uz konkrēto sistēmu;
- jābūt skaidrai to ietekmei uz sistēmu un iestādes darbību.

Svarīgi atcerēties, ka **kontroles trūkums nav risks.**

Risks (2)

- **notikums**, kas citādāk tiek uzskatīts par izdevīgu, piemītošās briesmas, un potenciālais nevēlamais gadījums, kas izraisa briesmas;
- **varbūtība**, kas nosaka, vai nevēlamais gadījums notiks;
- nevēlamā gadījuma **nelabvēlīgas sekas**;
- **nenoteiktība** un augstāk minēto komponentu uztvere.

Kontroles

- Veic kontroles uzbūves novērtējumu
- Novērtējot kontroles ir svarīgi novērtēt gan risku, gan **kontroles spēju samazināt** nevēlamā notikuma iestāšanos, vai **atklāt** **jau notikušu** nevēlamus notikumus.

Kontroles atribūti

- kontroles mērķis;
- kontroles norises apraksts;
- kontroles veicējs;
- kontroles veids;
- kontroles saistība ar IT sistēmām;
- kontroles biežums;
- kontroles dokumentācija.

Paldies par uzmanību!

Jautājumi?